

نایریکا

آرمان ساکت

رامیل نامدار مقدم

سرشناسه	:	ساکت، آرمان، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدید آورنده	:	نئیریکا / آرمان ساکت، راحیل نامدار مقدم
مشخصات نشر	:	مشهد: واژیران، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	:	۱۱۷ ص. : مصور.
شابک	:	978-600-254-255-5 : ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیب
موضوع	:	زنان -- ایران -- تاریخ
موضوع	:	Women--Iran--History
موضوع	:	زنان--ایران--وضع اجتماعی--تاریخ
موضوع	:	Women Iran--Social conditions--History
موضوع	:	زنان ایرانی - تاریخ
موضوع	:	Women, Iranian--History
شناسه افزوده	:	نامدار مقدم، راحیل، ۱۳۴۶ -
رده‌بندی کنگره	:	HQ ۱۷۳۵ / ۳۲ ن ۱۳۹۶
رده‌بندی دیویی	:	۳۰۵/۴۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۰۹۹۱۳۰

آنچه در این کتاب می‌خوانید :

۵	 مقدمه
۹	 روز زن
۱۱	 جایگاه زن در تاریخ ایران
۲۱	 نقش زن در جامعه ایران باستان
۲۵	 وضعیت اجتماعی زن در ایران باستان
۳۹	 جایگاه زن در تاریخ ایران
۴۷	 زنان نامدار ایران باستان
۸۱	 زن ایرانی در دوره صفوی
۸۷	 تاثیر و نقش زنان در تاریخ و فرهنگ اصفهان
۹۷	 زن در دوران آرامش کریم خان زند
۱۰۱	 زن در دوره قاجار
۱۰۷	 علت وجود سبیل در عکس‌های زنان دوره‌ی قاجار

مقدمه

زن در اوستا «نایریکا» خوانده شده است. «نئیری» در اوستا، دلیر، جنگاور و پهلوان است و به مردان پهلوان گفته می‌شده، و همین واژه به گونه مادینه آن یعنی «نائیریکا» برای زنان دلیر و نام‌آور نیز به کار رفته است. این واژه در زبان پهلوی «نائیریکا» به کار رفته است. نائیریکا (با همین تلفظ) هنوز در زبان ارمنی به معنی «مرد» و زن مورد استفاده قرار می‌گیرد. در فرهنگ ایران باستان، نائیریکا دختر، پسر و دانا بود که پس از مرگ بر شخص نیک گفتار نیک پندار و نیک کردار می‌شد و او را از پل چینوت (صراط) می‌گذراند.

بر پایه مدارک و شواهد موجود در ادوار دیرینه، زنان صاحب قدرت بوده و توانایی‌های آنان در عرصه‌های وسیع اندیشه، عواطف، الهیات، اقتصاد، سیاست، هنر و ... اثر گذار بوده است.

ضعف و زبونی و عجز، آن چنان که در فرهنگ‌های امروزی به جنس

زن نسبت می‌دهند، در فرهنگ‌های کهن و پیش از تاریخ با زنانگی بیگانه است؛ در جوامع کهن، زن با جسم و روانی سرشار از پدیده‌های حیات‌بخش قدم به ذهنیات انسان باستانی می‌گذارد و در کمال هوشیاری و خردمندی آنچه را برای او ضرورت دارد به زیور خلقت می‌آراید.

آگاهی و اطلاع از اوضاع و احوال گذشته ایران نشان از آن دارد که جامعه ما در طول تاریخ درگیر هرج و مرج و هر روز بر یک نظام سیاسی استوار بوده است که در احوال مردمان، چه زن و چه مرد به طور یکسان اثر گذاشته است. کشمکش و دست به دست شدن قدرت لطمات بزرگی بر پیکره و جامعه ایران و مردم نهاد و از آنجا که بار اصلی مصیبت‌هایی چون جنگ، خرابی، کشتار و تجاوزات بر دوش مردم بی‌دفاع بود طبیعی است که تحمل فشارهایی و تطبیق با اوضاع امری عادی و در برخی مواقع ضروری نباشد.

در این بین و در اثر گذشت زمان، بسیاری از ویژگی‌های دولت‌های متخاصم که به طور موقت از سوی مردم برای تضمین حیات بدان متوسل می‌شدند به امری ماندنی تبدیل گردید به‌طوری که تنوع عناصر فرهنگی-اجتماعی و قومی زمامدارانی که قدرت را در دست داشتند سبب‌ساز بسیاری از معضلات اجتماعی جامعه دیروز و امروز ما شده است، هر چند بی‌کفایتی و بی‌تدبیری برخی حکمرانان ایران در گذشته این مسئله را تشدید و یا خود مروج گونه‌های از این عناصر و خردت بودند را نیز نباید نادیده گرفت.

زنان در طول تاریخ ایران در تحولات جامعه نقش مهم و اساسی داشته و همدوش مردان در صحنه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، مذهبی و ... حضور داشته‌اند.

زنان ایرانی همیشه در سرافرازی ایران کوشیده‌اند. زنان در هنر تیراندازی، اسب سواری، جنگاوری، نبرد ... فراوان آموزش می‌دیدند. به گونه‌ای که گاه کارکشتگی و بی‌باکی‌شان بدانجا می‌رسید که پوشاک فرماندهی و سرداری بر تن می‌کردند و به سپهسالاری و رهبری برگزیده می‌شدند. کم نیستند زنانی که در این راه بسیار درخشیده و شکوه‌مندانه نامی از خود بر جای نهاده‌اند. اینان نه تنها به شکار و تیراندازی می‌رفتند و گوی پیش بودن را از بسیاری از مردان می‌ربودند، که همراه مردان در میدان‌های جنگ، شاهکارهایی می‌آفریدند که مایه شگفتی مردان می‌شد. از این رو با شاهان جنگ، نشان دادن خود به فرماندهی می‌رسیدند و همچون سرداران بی‌پروا، بر رزم، بلوی سپاه، پرچم به دست می‌گرفتند و جنگ را رهبری می‌کردند.

بزرگی زنان ایران نه تنها به دوران ماد و هخامنشیان و اشکانیان و ساسانیان ... می‌رسد بلکه حصر این سیر زنان در پیشبرد نام و آوازه‌ی این دیار کهن پیشتر از سلسله‌ی کیانیان می‌باشد و با نام ایران‌بان، ملکه‌هایی مقتدر و هوشمندی بوده‌اند که اندیشه ناب و نگاه روشن‌شان تمدن سبز این دیار را به بزرگی هرچه تمام‌تر به تاریخ به، از عهد هدیه کرده‌اند و دیگران نیز به عظمت وجودی آنان استمرار بخشیده‌اند.

نام زنان پا به پای مردان در این مرز و بوم همیشه در زبان بوده و همواره تابناک خواهد ماند.

ما تنها از طریق آشنایی با عملکردهای تاریخی‌مان می‌توانیم با هویت امروزی و سرنوشت فردای‌مان ارتباط ایجاد کنیم.

در نتیجه بدون نگرش مثبت و بهره‌گیری از توان جمعیت زنان در جامعه نمی‌توان به آینده مطلوب اندیشید و به توسعه که فصل مشترک همه مطالعات علوم انسانی است دست یافت.

چنانچه گفته شد اوضاع نابسامان گذشته ایران، زندگی اجتماعی مردان و زنان را به طور یکسان تحت تأثیر خود قرار داده است اما با نگاهی گذرا بر اسناد و مدارک بر جای مانده از گذشته، کم‌تر سخن از نقش آفرینی و مشارکت زنان در عرصه تحولات تاریخی اجتماعی ایران به میان آمده است. ر این اینجا نگاهی هر چند کوتاه به حضور اجتماعی این قشر از جامعه در تاریخ می‌اندازیم.